

Cyflwynwyd yr ymateb hwn i ymchwiliad y [Pwyllgor Plant, Pobl Ifanc ac Addysg i egwyddorion cyffredinol y \[Bil Addysg Drydyddol ac Ymchwil \\(Cymru\\)\]\(#\)](#)

This response was submitted to the [Children, Young People and Education Committee](#) inquiry into the general principles of the [Tertiary Education and Research \(Wales\) Bill](#)

TER 02

Ymateb gan: Jim Dickinson, Golygydd Cysylltiol o Wonkhe

Response from: Jim Dickinson, Associate Editor at Wonkhe

Rwy'n arwain ein gwaith yn cefnogi undebau myfyrwyr ledled y DU ac yn arbenigo mewn dadansoddi materion polisi sy'n ymwneud â myfyrwyr addysg uwch, llywodraethu a rheoleiddio.

Cyflwyniad

Mae gen i nifer o adlewyrchiadau ar y cynigion i'r graddau y maent eu bod yn debyg i ddiwygiadau blaenorol a geisiwyd yn yr Alban neu Loegr gan gyfeirio'n benodol at lais amddiffyniad a diddordebau'r dysgwyr. Bydd llywodraeth Cymru eisiau dysgu o'i brofiadau i sicrhau bod peryglon a chanlyniadau anfwriadol yn cael eu hosgoi.

Mynediad a chydardoldeb

Sylwaf, mewn perthynas ag "amodau terfyn ffioedd" ac "amodau cyfle cyfartal", y bwriad ydy monitro darparwyr ar y sail ganlynl:

- cynyddu cyfranoldeb mewn addysg drydyddol gan bobl o grwpiau sy'n cael eu tangynrychioli;
- gwella dargadwaeth dysgwyr mewn addysg drydyddol sy'n aelodau o grwpiau sy'n gael eu tangynrychioli;
- lleihau bylchau mewn cyrhaeddiad mewn addysg drydyddol rhwng grwpiau sy'n deillio o anghydardoldebau cymdeithasol, diwylliannol, economaidd a strwythurol eraill;
- gwella cyflogaeth a chanlyniadau astudio pellach ar gyfer dysgwyr addysg drydyddol o grwpiau sy'n cael eu tangynrychioli ar ôl cwblhau eu cyrsiau.

Mae yna nifer o agweddau mewn y ffordd mae'r ddyletswydd gyfatebol wedi'i phrofi yn Lloegr credaf dylid cael ei hystyried:

- Mae'r mesurau a ddisgrifir i gyd yn ganlyniadau "metrigau", ond (er enghraifft) byddai myfyrwyr anabl yn aml yn dadlau, er eu bod yn brwydro yn erbyn cydymffurfiad gwael â'r Ddeddf Cydraddoldeb, eu bod yn aml yn dal i gyflawni. Felly dylai'r Comisiwn fod yn gyfrifol am fonitro cydymffurfiad â deddfwriaeth cydraddoldebau yn ogystal â gwirio metrigau yn unig.
- Mae'r pedwar bwled yn cyfeirio at yr addysg wirioneddol a gynigir gan brifysgolion ond nid ydynt yn ymdrin yn benodol â gweithgaredd allgyrsiol a gefnogir gan undebau myfyrwyr neu rannau eraill o brifysgolion. Mae tystiolaeth yn awgrymu nad yw mynediad at y cyfleoedd hyn a'u buddion dilynol wedi'i ddsbarthu'n deg, eto yn Lloegr nid yw'r math hwn o weithgaredd yn rhan o gynlluniau mynediad a chyfranogi. Dylai'r diffiniad o "addysg drydyddol" yn y fwled gyntaf gael ei ehangu'n benodol i gynnwys gweithgareddau allgyrsiol.
- Yn Lloegr mae darparwyr yn tueddu i gael eu monitro ar y metrigau ar lefel darparwr, ond nid ar lefel pwnc - sy'n golygu (er enghraifft) y gall prifysgol gynnal sefyllfa lle gall ei chysiau meddygaeth fod yn gyfyngedig yn gymdeithasol iawn tra gall ei chysiau nyrsio wneud y gwaith trwm o ran ehangu cyfranogiad. Os yw llywodraeth Cymru yn poeni am fynediad teg i'r proffesiynau, gallai'r ddyletswydd fod yn berthnasol yn benodol, mewn egwyddor, ar lefel pwnc.
- Unwaith eto yn Lloegr, mewn theori cafodd myfyrwyr a'u UM'au eu gwahoddi i gyfrannu at ddatblygiad y cynllun, ac yna monitro cynnydd yn ei erbyn yn flynyddol o safbwynt y myfyriwr. Dylai llywodraeth Cymru sicrhau bod hynny'n digwydd ac os felly mae cyrff cynrychiolwyr myfyrwyr yn cael adnoddau priodol i gefnogi'r broses honno'n iawn ac mewn ffordd amrywiol.

[Gweler y blog hwn ar y wefan](#) am adolygiad o gyfwerth â Lloegr.

Amddiffyniad Dysgwyr

Mae'r darpariaethau yn y Bil yn debyg i ddwy agwedd ar system OfS Lloegr o Gynlluniau Amddiffyn Myfyrwyr a Throsglwyddo Myfyrwyr. Y syniad yw amddiffyn buddiannau myfyrwyr pe bai cwrs neu gampws yn cau, methiant darparwr neu ddysgwr yn dewis trosglwyddo i gwrs neu ddarparwr arall. Y syniad yw lleihau effaith y digwyddiadau hyn ar ddysgu unigolion a lleihau'r risg y bydd yr unigolyn hwnnw'n gollwng allan o'i ddysgu.

Unwaith eto, mae yna ychydig o agweddau ar sut y profwyd y math hwn o beth yn Lloegr y dylai'r pwyllgor ei ystyried:

- Y cyntaf yw bod y cynnig yng Nghymru i gwmpasu amddiffyn myfyrwyr os yw cwrs, campws neu ddarparwr yn cau. Ond yr hyn a ddarganfuwyd yn Lloegr yw mai'r gwir broblem yw newidiadau mawr i gwrs - er enghraifft cael gwared

ar y rhan fwyaf o'r dewisiadau modiwl dewisol yn yr ail a'r drydedd flwyddyn, neu newidiadau a fyddai'n newid ffocws cwrs cyfryngau o ymarferol i ddamcaniaethol. Dylai llywodraeth Cymru ystyried ychwanegu "cydran faterol cwrs" at y rhestr gwrs, campws neu ddarparwr.

- Yr ail yw bod trosglwyddo myfyrwyr yn gweithio dim ond os yw myfyriwr rywsut yn cael ei gefnogi i beidio â thalu unrhyw ddyledion neu gostau i'r darparwr y mae'n ei adael, gan gynnwys costau llety myfyrwyr. Dim ond os yw prifysgolion eraill yng Nghymru yn barod i gydnabod cymwysterau a threfniadau credyd ei gilydd y mae hefyd yn gweithio.
- Y trydydd yw, wrth amddiffyn myfyrwyr rhag cau cyrsiau, mae'r ymrwymiad yn aml yw "dysgu allan" y cwrs neu gynnig cwrs tebyg mewn prifysgol arall - ond nid yw hynny'n llawer o help os oes angen i chi astudio'n lleol. Dylai llywodraeth Cymru ystyried sefydlu egwyddor sylfaenol na ddylai unrhyw fyfyrwr ddioddef anfantais o sawl safbwynt, gan gynnwys yn ariannol.
- Nid oes unrhyw beth yn system Lloegr ychwaith ar ymyrraeth dros dro ond sylweddol i'w hastudio sy'n deillio o streic neu bandemig. Gallwch ddadlau bod aflonyddwch 6 mis neu hyd yn oed 3 mis yn ddigon mawr i warantu cynllun i wneud iawn amdano ar gyfer myfyrwyr, ac felly dylid ei gwmpasu gan y diffiniadau yn y ddeddfwriaeth.
- Yn Lloegr, mewn theori, mae darparwyr i fod i fod yn gyhoeddus ac yn onest am y risg y gallai cwrs cau fel y gallant ddylunio lliniaru ar sail y risg - ond maent yn tueddu i beidio â bod eisiau rhybuddio myfyrwyr eu bod yn meddwl amdano rhag ofn y bydd yn creu effaith " rhedeg ar y banc ". Dylai llywodraeth Cymru ymrwmo i sefydlu gwell cydbwysedd rhwng tryloywder a chyfrinachedd yn y drefn hon.

Yn olaf, mewn fersiwn flaenorol o'r briffio ar y Bil, ymrwymwyd y byddai Gweinidogion Cymru yn rhagnodi amod cofrestru cychwynnol ychwanegol trwy reoliadau i gyflwyno amod cofrestru pellach i sicrhau bod darparwyr yn dangos eu bod wedi rhoi sylw dyledus i gydymffurfio â chyfraith amddiffyn defnyddwyr, ac i ganllawiau'r Awdurdod Cystadleuaeth a Marchnadoedd ar gymhwysu cyfraith defnyddwyr mewn addysg uwch. Mae hon yn agwedd bwysig ar y drefn amddiffyn yn Lloegr a dylid ceisio cael cadarnhad gan y llywodraeth, mai dyma yw'r bwriad o hyd, a dylai camau cael eu cymryd i sicrhau bod myfyrwyr yn deall eu hawliau yn y maes hwn.

Cwynion

Mae'r Bil yn cynnig bod Swyddfa'r Dyfarnwr Annibynnol (OIAHE) yn cyflogi pob darparwr a gwmpesir gan y Comisiwn newydd. Mae cyfle yma i sicrhau bod darparwyr yn cael eu gorfodi i ddysgu a gweithredu ar gwynion sy'n cael eu cadarnhau arnynt. Gallai hyn gynnwys:

- Y comisiwn yn cymryd camau, trwy ddarparwyr neu'n uniongyrchol i sicrhau bod myfyrwyr yn deall eu hawliau mewn perthynas â'u haddysg (fel eu bod yn gwybod am yr hyn y gallent gwyno amdan);
- Y comisiwn yn cymryd camau i sicrhau bod gan bob myfyriwr fynediad at gymorth annibynnol os bydd cwyn neu apel (ar ddod trwy ei UM);
- Y dylai'r gweithdrefnau cwyno fodloni safon a osodwyd gan yr OIAHE a dylent gynnwys safonau ar leihau nifer yr achosion o aflonyddu a chamymddwyn rhywiol a'u prosesu;
- Y dylid ei gwneud yn ofynnol i ddarparwyr adrodd ar yr holl gwynion ffurfiol a dderbynnir mewn set o gategorïau i'r Comisiwn eu monitro ac y dylai fod yn ofynnol iddynt ddangos sut y maent wedi gweithredu i ddysgu o gwynion;
- Darparwyr sy'n cefnogi (neu os yw'r OIA yn cynnal) cwyn y mae ei hamgylchiadau'n berthnasol i fyfyrwyr eraill, gallai fod yn ofynnol iddynt gymhwyso'r mesurau lliniaru neu'r penderfyniadau i'r holl fyfyrwyr y mae'r mater yn effeithio arnynt.

Ymgysylltiad dysgwyr

Mae'r Cod arfaethedig yn syniad newydd diddorol i'w groesawu nad yw'n cael ei adlewyrchu mewn deddfwriaeth gyfatebol yn Lloegr neu'r Alban.

Yn Lloegr mae'r ddadl dros god ansawdd y DU wedi gweld dadl am yr hyn y gallem ei alw'n ddulliau "dan arweiniad dysgwr" (cynrychiolaeth myfyrwyr a phartneriaeth) yn erbyn darparwyr (grwpiau ffocws ac arolygon). Mae'n ymddangos i mi ei bod yn bwysig bod y ddau fath o ymgysylltiad yn cael eu hadlewyrchu ar wyneb y Bil, yn y cod ac yn ymarferol ar draws darparwyr.

Amddiffyn iechyd, lles a lles myfyrwyr

Agwedd fawr yr ystyrir i fod "ar goll" o system Lloegr yw materion dyletswydd gofal, lles, diogelwch, iechyd meddwl ac ati. Mae hefyd ar goll i raddau helaeth o'r Bil drafft hwn.

Mae tair ffordd y gallai fynd i mewn. Y cyntaf fyddai diwygio'r trefniadau ar gyfer "cynlluniau amddiffyn myfyrwyr" i gynnwys amddiffyn myfyrwyr rhag niwed (yn seiliedig ar asesiad risg a gynhaliwyd mewn partneriaeth â'r UM ac ati). Yr ail fyddai pe bai amod cofrestru ar wahân ar y mater ar wyneb y Bil. Y trydydd fydd iddo gael ei gynnwys yn benodol yn y diffiniad o "ansawdd".

Mae'r ail yn gwneud y synnwyr mwyaf yn ymarferol, ac mae TEQSA (y rheolydd addysg uwch) wedi'i fabwysiadu yn Awstralia. Byddai'n golygu ychwanegu yn 29 (i) "amod sy'n ymwneud ag iechyd, lles a diogelwch myfyrwyr sydd wedi'u cofrestru

i'r darparwr, gan gynnwys materion aflonyddu a chamymddwyn rhywiol ac iechyd meddwl"